

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. LXXXVI. Romana prælationis Affictus. De prælatione competente Provisori Palatii Apostolici in emptione vel affictu silvarum & locorum ad venationem destinatorum, Et quando huic prælationi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

neque in eo casu concurrebat verbum denotans personalitatem, minusque concurrebant alia circumstantia, unde propterea processum fuit cum sola regula generali; Agebatur de casu converso, juris scilicet prælationis exercendi per ipsum principalem contrahentem adversus hæredem alterius, qui distraxerat.

14 Et quoad alteram *Durani*, observabam illam percutere terminos diversam rationem habentes, cum in eo casu non ageretur de retractu prælativo, qui est magis odiosus, & à jure exorbitans, utpotè importans servitutem & impedimentum naturalis libertatis, sed agebatur de retractu redemptivo, & sic de favorabili reversione rei ad fuitum antiquum principium suamque priorem causam, unde talis juris exercitium impositat solum purificationem conditionis, sub qua in animo fuit rem alienare, & sic remotionem intermediij impedimenti, ac excitationem antiqui domini tanquam à somno potius quam à morte ex deductis per *Franch. dec. 39. 61. & 64. Cavaler. dec. 58. & alios*, unde termini sunt omnino diversi ob longè magis benignam interpretationem in uno, quam in altero casu faciendam.

15 Quoverò ad tertium punctum præscriptionis, ex hac parte insistebatur in præscriptione decennali intrante adversus hypothecam, qua cessante dicebamus nullum remanere remedium actori exercibile contra tertium ex deductis in his terminis per *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 10. num. 11. & §. 36. glos. 2. n. 36. & Gratian. discept. 742 num. 14.* apud quos in materia præscriptionis retractus constituitur differentia inter principalem & tertium, ut hic præscribat per decennium, ille verò non nisi per 30 annos; Verùm reflectendo ad veritatem istud motivum remanebat parum tutum, ob facultatem capiendi propria auctoritate, quæ ultrà hypothecam in instrumento continetur, ista enim operatur aliquid plus & protrahitur etiam contra tertium ad annos 30, ut cæteris allegatis *dec. 398. post Cenc. de Cens. num. 3. & sequen. in Rom. cens. 26. Junij 1647. Bichio & in alijs*; Et quod magis inferre videbatur difficultatem, erat clausula annullativa actus, unde dicebam inferri posse ad quandam speciem rei vendicationis, quoniam cum utraque pars respectivè possideret hæc bona in viciniam transactionis, & sic per dimissionem ab altera, quæ jus in toto habere prætendebat, ita dimittens reservasse sibi videtur primævum jus sub ista conditione resolutiva.

17 Superflua verò hæc videbantur, dum accedebat etiam spatium tricennale, per quod nedum receptum est præscribi retractum legale seu statutarium ex deductis per *Tiraquell. ubi supra Gratian. dicta disceptat. 742. num. 12. Ottob. dec. 268 nu. 6.* apud quos cæteri, sed etiam conventionalem magis favorabilem resultantem ex jure redimendi juxta opinionem magis communiter receptam, præsertim in *Rota & Curia exiis*, quæ habentur in *Romana retrovenditionis domus & in alijs subtit. de empt. & vend.*

Adversus hoc motivum excipiebant scribentes pro actore de restitutione in integrum ex capite ignorantia juxta firmata in eadem *Romana retrovenditionis pro Moranda*, ubi habentur decisiones in ea causa editæ; Et in hoc motivo se fundavit iudex primæ instantiæ; Verùm, cum sensu etiam veritatis, dicebam illud videri parum probabile ex pluribus considerationibus quæ ubi etiam singulariter & distinctè non sufficerent, suasque habere possent difficultates, attamen insimul uni-

tæ unajalteram coadjuvante videbantur hujusmodi restitutionem omnino excludere; Primò scilicet, quod ignorantia, quæ est petentis fundamentum ab eo concludenter probari debet juxta & veritatis. *Marescotti. lib. 2. var. cap. 98. Cappc. Latr. consulti. 6. num. 24. & sequen. Rota dec. 238. par. 3. rec. cum alijs per Adlen. ad dec. 3. num. 67. par. 3. rec.* quæ probabilitas cessabat ex eo quod cum ad hujusmodi successionem obtinendam ipse actor tanquam filius ex secundo matrimonio *Cornelia* avia *Evandri* ultimi morientis pertractasset acerrimam litem desuper habitam cum *Monialibus*, fororibus, & amitis respectivè juxta decisiones in *Romana successione de Comitibus 15. Januarij & 23. Junij 1642. coram Dunozeo inter suas dec. 641. & 676.* cum alijs deductis in eadem *Romana de Comitibus sub tit. de successione*, in qua postmodum super puncto transactionis ego scripsi pro eodem actore, ista concordia ab eodem habita semper fuit præ manibus, unde ejus scientia erat certa, prout notoria erat alienatio bonorum.

Secundò quia hoc beneficium restitutionis in integrum majoribus competens officio judicis ex clausula generali, si qua mihi &c. de facili admittendum videtur in dicto casu juris redimendi, quod venditor sibi reservavit, non autem in præfenti ex ratione differentia superius considerata num. 14. inter istud pactum, & jus prælativum in re aliena, in quo intrare non videtur æquitas in illo militans. Et tertio clarius, quia in præfenti lapsus temporis non consideratur tanquam inductivus formalis præscriptionis, quæ in jure est magis odibilis, sed potius tanquam inductivus presumptionis interpellationis factæ, eo modo, quo alia solemnitates per dicti temporis lapsum præsumuntur ex deductis per *Gabr. præsumpt. prima dec. 170. & 17. par. 8. rec.* & frequenter in proposito beneplaciti præsumpti de alienationibus.

ROMANA PRÆLATIONIS AFFICTUS

PRO

BERNARDINO LALLIO.

Casus disputatus coram Prefecto Palatii Apostolici incertus est exitus.

De prælatione competente Procuratori Palatii Apostolici in emptione vel affictu silvarum & loorum ad venationem destinatis; Et quando huic prælationi censeatur renunciatum per declarationem verbalem contrariam.

SUMMARYM.

1. *Casus controversus.*
2. *Retraclui seu prælationi competenti favore publico non potest renuntiare.*
3. *Quando ex declaratione verbali inducatur renunciatio retractus.*
4. *Facta præjudicialia sunt striatè intelligenda, & sufficit quod unam faciant operationem.*
5. *Promissio facta absenti est revocabili, & non producit obligationem.*

DISC.

DISC. LXXXVI.

Inter Professores exercitii vendendi aves & carnes silvestres, de quorum universitate haberetur actum in Romana taxa sub tit. de Regalibus disc. 98. solet per Praefectum Palatii Apostolici unus deputari, cui in compensationem onerum, quibus subjacet providendi idem Palatium de dicta victualium specie, nonnulla conceduntur privilegia, inter quae est illud praelationis seu retractus adversus omnes ejusdem exercitii Professores in emptione seu conductione silvarum & locorum, ad aucupii, & venationis usum vendi seu locari solitorium; Cum autem Lallius ut supra provisor per triennium conductam habuisset unam ex hujusmodi silvis, atque imminente conductionis expiratione, locator explorare curasset cujusdam mediatoris opera ejus animum, an in conductione perseverare vellet cum quodam pensionis augmento per alium oblato, iste vero qui diminutionem potius in animo habebat, suspicans istud esse locatoris artificium inter negotiantes consuetum, volens eludere artem cum arte, per verba generalia respondiit, se de affectu cum tanta pensione non curare; Hinc illo deinde sequuto cum alio Professore, adversus istum coram eodem Praefecto, utpote omnium Palatio inservientium iudice competente privative quoad omnes, Lallius in vim privilegii praelationem petiit, atque replicante novo conductore, quod illi renunciatum fuisset cum dicta declaratione, quam in proposito sufficere firmant *Aff. Tiraquell. Magonius, Gratian. & ceteri, de quibus in Romana retractus vinea hoc eodem tit. disc. 75.* quorum auctoritas tanto terminorum & rationis identitate adducebatur.

Pro Lallio scribens, contrarium verius dicebam, ex duplici fundamento; Primo nempe quod hujusmodi privilegium principaliter concerneret commodum & favorem Palatii Apostolici, cuius interest ejus provisorum oportuniora loca habere pro hujusmodi victualium specie copiose habenda, non solum singulis diebus pro conducta provisione, cui de facili occurri potest, sed potissime pro extraordinariis, & improvisis hospitacionibus vel provisionibus Principum & Magnatum, unde favor exinde provisorii resultans absque dubio est accessorius & secundarius, ideoque intrare de plano dicebam decisionem *Mante. 63.* in his specialibus retractus terminis loquentem, ut ei utpote publico favore introducto renunciari non valeat, ut ita distinguendo inter favorem primario publicum & secundario privatum, & contra primario privatum & secundario publicum habetur in *Romana transactionis hoc tit. disc. 80. ubi concordantes.*

Secundo, quod in ea quaestione, an simplex declaratio extrajudicialis facta per eum, cui retractus competat, inducat efficacem renunciationem, *Tiraquell. de retractu lign. §. 1. gloss. 9. ex num. 120.* sex distinguit casus, juxta quorum varietatem diversa procedunt decisiones, atque conciliantur diversae Doctorum opiniones ibidem relatae, ideoque caute procedendum esse dicebam in applicatione auctoritatum in proposito loquentium, quia principaliter reflectendum est ad casuum species diversas, & in qua applicatione, ut frequenter contra currentem abutum exclamare soleo, partes Doctoris in hac facultate hodie consistunt.

Quicquid autem sit de reliquis casibus a proposita facti specie extraneis, quintus videbatur applicari solutus per *Tiraquell. numer. 149. & sequent.*

cujus auctoritate, ac etiam *Mastrill. dec. 50. & aliorum*, ita verius firmat *Rota in Romana retractus 17. Martij 1653. coram Celso, inter suas decis. 163.* quod scilicet aut ille, cui retractus competit hujusmodi declarationem fecit ad requisitionem venditoris seu locatoris vel potius ad requisitionem futuri emptoris vel conductoris; In hoc secundo casu probabilius videtur ex hujusmodi declaratione resultare renunciationem, quoties tamen requisitio facta est antequam emptio vel conductio fieret, quia sic resultaret violatio fidei, sub qua ille conduxit vel emit, aliàs non contracturus, secus si post jam sequutum & perfectum contractum.

In primo autem casu, quo requisitio fiat ex parte venditoris vel locatoris, contrarium est verius ex jam dicta congrua ratione in facti serie enunciata, cludendi scilicet artem cum arte, & ne ita venditor vel locator, ut vulgo dici solet, saltare faciat vicinum vel alterum, cui hujusmodi jus competit, unde privilegium retorquetur in odium, cum hac sit contractantium consuetudo, ut venditores jactent emptorum, & requirentium copiam, quamvis inopiam vel omnimodam carentiam paterentur, emptores autem spernant, ac modicam emendi voluntatem ostendant; Atque in hac distinctione veritatem pro meo iudicio residere dicebam, limitando solum casum requisitionis factae ante contractum per emere seu conducere volentem, quoties id sincere ex bona fide sequatur, secus autem si ex facti circumstantiis, etiam praesumptive & adminiculative constet fuisse personam ex parte venditoris suppositam pro jam dicto artificio, ita ut videatur potius quaestio facti certam non recipiens regulam, sed ex facti circumstantiis pro iudicis prudenti arbitrio decidenda.

Omnem praeterea in proposito difficultatem cessare dicebam ex duplicitate personae, quam Lallius gerere dicebatur; Vnam nempe antiqui conductoris; Alteram provisorii Palatii, in cuius facultate est juxta temporum oportunitatem uti vel non uti dicto privilegio seu facultate, unde cum vel ex dispositione juris communis in *l. congruis C. de locat. praed. li. 11.* juxta aliquorum licet minus receptam opinionem, vel ex decreto camerale, per quod in Urbe antiquis conductoribus & inquisitis praelatio competat, vulgi opinio esse solet, quod hujusmodi praelatio in quacumque conductione competat; Hinc actus praedictus requisitionis per locatorem factus remanebat aequivocus, utpote referibilis ad excludendam eam praelationem, quae requisito tanquam antiquo conductori competere poterat, ideoque referenda non erat ad alterum titulum sibi competentem ratione officii praedicti, quod utpote ad nutum amovibile de tempore novae conductionis poterat penes alterum esse, ita ut non ageretur de jure certo & radicato in persona renunciantis.

Cumque renunciationes sint in jure odiosae ac strictissime intelligendae, nec de facili ad plures casus, seu plura praedicta trahendae, juris recepta propositio est sufficere, quod unam operationem habeant, ita ut pactum non dicatur otiosum & vanum, quae operatio in praesenti ut supra resultabat.

Et clarius, quia praedicta declaratio per Lallium facta erat cum amico & mediatore, absente ipso locatore, cui propterea ex hujusmodi actu nullum irrevocabile jus quasitum dici potest; Tum ex certo juris principio, alterum alteri, cessante publico officio, stipulari non posse, quinimo & legitimas stipulationes re integra & ante acceptationem esse revocabiles ad rext. in *l. stipulatio ista §. alteri, &*

11. *l. si stipulatus fuero* §. *Grisogonus ff. de verb. oblig. §. si quis alij, & §. alteri instit. de inutil. stipulat. cum concord. per Mant. de tacit. lib. 14. tit. 15. cum seqq.* Tum etiam ex deficiente animo, quia multa cum amicis & mediatoribus dicuntur ad inducendam alteram partem ad intentum, quæ non dicerentur cum parte principali interefata, & ubi suspicio esse posset exinde præjudicium generari. Et juxta præmissa credo resolutum, sive cum temperamento actori satis proficuo concordatam esse.

ROMANA

RETROVENDITIONIS

PRO

FRANCISCA MORANDA

CV M

VICTORIA PARABIACCA.

Casus variè per Rotam decisus.

De retractu conventionali ex pacto de retrovendendo, an & quanto tempore præscribatur; Et quatenus intret præscriptio tricennalis, an adversus illam competat restitutio in integrum hæredi ex capite ignorantie, vel ex alia causa.

SVM MARIVM.

1. **F**Acti series.
2. **I**us redimendi ex pacto an præscribatur per 30. annos.
3. De ratione præscriptionis.
4. Quando præscriptio non intret.
5. An præscriptio prædicta currat contra hæredem & num. 7.
6. De restitutione in integrum competente hæredi adversus dictam præscriptionem.
7. Declaratur conclusio, de qua num. 5.
8. Hæres ex persona propria impugnare non potest factum sui auctoris.
9. Venditor volens retrahere rem in vim pacti de retrovendendo tenetur offerre augmentum intrinsecum medii temporis, & de ratione.
10. Idem in retractu legali, vel in jure offerendi.

DISC. LXXXVII.

Vendidit anno 1603. Jo. Jacobus Morandus domum Alexandro Parabiaccæ cum pacto de retrovendendo semper & quodocumque ad sui, ejusque hæredum favorem, ipsoque de anno 1624. defuncto, superstitibus Francisca & aliis filiis, per quorum mortem tota hæreditas tractu temporis consolidata fuit in Francisca prædicta, hæc de anno 1655. habita noticia dicti juris redimendi, illud intentavit contra Victoriam Alexandri filiam, & hæredem, & obtinuit. Introductaque per appellationem causa in Rota coram Priolo, opponebat rea conventa de dicti pacti præscriptione per lapsum triginta annorum, per quem hujusmodi pacta præscribuntur quamvis indefinita & perpetua, *Franch. dec. 48. num. 1. Rota in Florentina bono-*

rum 15. Februarij 1593. coram Blanchetto, Romana fidei commissi de Muti 18. Majj 1649. coram Melrio post Censal. ad Peregrin. decis. 13. num. 2. & 311. par. 10. rec. ubi cæteri allegantur, & verè Rota sequitur hanc opinionem, ut admittitur in eisdem hujus causæ decisionibus, & aliis, de quibus infra, licet accedente verbo quodocumque vel juramento, illud esse perpetuum, & non præscribi, verius dicant alios allegantes Ceval. com. contra com. q. 207. Facchin. lib. 6. contror. cap. 13. Fontanell. decis. 75. cum seqq. Prat. obser. 36.

Quidquid autem sit de unius vel alterius opinionis veritate, de qua non fuit disputatum, cum Rota resideat in prima, ut deductis hinc inde auctoritatibus firmatur in prima hujus causæ decisionem, 18. Junij 1657. coram Priolo, in qua corrigitur id, quod habetur in *Melevitana retrovenditionis 9. Decembris 1654. coram Celso inter suas decis. 194.* circa perpetuitatem resultantem ex juramento & speciali hypotheca, quia præscriptio non provenit ex acquisitione novi juris, neque ex impugnatione proprii facti, ita ut obstet juramentum, vel ea mala fides, quæ impedit in debitore præscribente debitum proprium, sive in volente scienter rem alienam ita acquirere juxta terminos textus in *cap. fin. de præscript.* Sed resultat ex bona fide oriente ex credulitate, quam emptor habere potuit, venditorem tanto tempore negligentem non curasse redemptionem, sed illam remittere voluisse; Ad instar illius præscriptionis, quæ non obstante scientia ex dicta ratione conceditur hæredi adversus legatarios sive venientibus ab intestato adversus hæredem in testamento scriptum cum similibus.

Atque tunc dictam propositionem perpetuitatis omnino veram crederem, quando ratione dicti pacti res vendita fuisset longè viliori pretio, ita ut si contractus rigorosè resolvendus non esset in census ad effectum restitutionis fructuum tanquam ex pignore, attamen intrare videatur æquitas, ex qua judicis arbitrium rectè cadere potest pro hujusmodi juris exercitio admittendo etiam post silentium tricennale, sive pro admittenda quacumque levi excusationis causa pro concessione restitutionis in integrum, ut bene in dicta *Melevitana coram Celso*, quam in hac parte cenfeo veram.

Ex duobus tamen fundamentis, dicta etiam opinione retenta, dicebat astrictum locum esse pacto non obstante præscriptione; Primum, quia pactum conceptum erat nè dum ad favorem venditoris, sed etiam ejus hæredum, unde licet contra venditorem ex tricennali silentio inducta esset præscriptio, illa tamen cessabat respectu hæredis, cum quo nova præscriptio inchoanda est, tanquam ex novo jure in sua persona incipiente, non præscribendo nisi post aditam hæreditatem, ex quo tempore suum jus aperitur prius non exercibile, ideoque non currit præscriptio contra non valentem agere ad textum in *l. fin. Cod. de annali præscript. Duran. decis. 410. & 426. num. 6. cum seqq. par. 5. rec.* atque istam cautelam tradit *Piccar. cautel. 93. in fine.* quo tempore attento non aderat tempus tricennale.

Secundo, quia licet præscriptio, cepta cum defuncto continuet in ejus hærede expressè ex novo jure non veniente, sed solùm continuativè ex jure defuncti, idque verum, quamvis esset minor; Nihilominus vel ex capite minoris ætatis, vel ex capite justa ignorantie, sive ex alia probabili causa contenta in generali clausula; *Si qua mihi, &c. sibi* competit restitutio in integrum, ut omissis generalibus, de quibus *Orthobon. dec. 156. in specie Giurb. decis.*